

2. Мінарченко В. М., Атлас лікарських рослин України (хорологія, ресурси та охорона) / В. М. Мінарченко, І. А. Тимченко. — К.: Урожай, 2002.
3. Перевозченко И. И. Лекарственные растения. / Перевозченко И.И., Заверуха Б.В., Андриенко Т.Л. — К. : Урожай, 1991.

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЛУЧНОЇ ФЛОРИ У ЖИТТІ ЛЮДИНИ

Орлова Л.Д., Таран К.О.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Рослинний світ відіграє надзвичайно важливу роль в існуванні, функціонуванні біосфери та житті людини. Флора лучних фітоценозів, унаслідок різних ступенів зволоження та родючості ґрунтів, дуже різноманітна. На таких лучних ділянках можуть зростати представники більше ніж 70 родин рослин, які мають важливе народногосподарське значення [1, 3, 5].

Під час обстеження лучних травостоїв околиць м. Карлівки Полтавської області нами виявлено 60 видів рослин, які відносяться до 20 родин. Провідну роль на луках відіграють багаторічні трав'янисті рослини, напіврозеткові, літньо-зелені, стрижнекореневі і кореневищно-полікарпічні види, що є характерним для трав'яних флороценотипів [4]. Серед них найширше використовуються у житті людини бобові, злакові, гречкові та айстрові представники лучної флори, інші застосовуються менше.

Приклади застосування окремих виявлених видів наведено нижче.

Куколиця біла (Melandrium album (Mill.) Garcke) Рослина охоче подається на пасовищі великою рогатою худобою та віцями. В народній медицині корені використовують при тахікардії, ревматизмі, хворобах нирок, безсонні, шлункових хворобах, зубному болі, для припарок до затверділих фурункулів, гемороїдальних вузлів та пухлинах залоз з метою їх розм'якшування і зняття больових відчуттів [2].

Спориш звичайний (Polygonum aviculare L.) Лікарська, кормова, медоносна й фарбувальна рослина. У науковій медицині настої і відвари кореневища застосовують як протизапальний і в'язучий засіб, особливо при кишкових захворюваннях; зовнішньо використовують для полоскання ротової порожнини при різних запальних процесах, лікування ран, фурункульозу, при деяких гінекологічних розладах. Подрібнені кореневища входять до складу в'язучих шлункових чаїв. У народній медицині використовують відвари як сильний кровоспинний засіб, а також при запаленні сечового міхура й жовчно-кам'яної хвороби. Протипоказань до застосування немає [5].

Конюшина лучна (Trifolium pratense L.) Відповідно до досвіду народної медицини, настої і відвари верхньої частини рослини (голівчасті суцвіття з верхівковими листками) слід застосовувати як потогінний, сечогінний, відхаркувальний (при лихоманці та застуді) і бактерицидний засіб. Використовують настої і відвари конюшини при набряках серцевого і ниркового походження, ревматизмі, запаленні сечового міхура. Припарки з відварами листя прикладають до пухлин і ран, а свіжий сік рослини використовують для лікування алергічних захворювань [5].

Перстач сріблястий (Potentilla argentea L.) Рослина містить дубиль-

ні речовини і аскорбінову кислоту. В медицині використовують надземну частину у складі збору, який призначають при лікуванні папіломатозу сечового міхура, анацидного гастриту та виразкової хвороби шлунка. В народній медицині використовували як кровозупиняючий засіб, при проносі, ангині, туберкульозі легенів, гіпертонічній хворобі, ревматизмі, міозиті, як протиглистне; зовнішньо — як ранозагоювальне, для полоскань при кровоточивості та ясен, виразках язика та слизової оболонки рота [2]. Зафарбовує тканину та бавовну у червоний колір. Медоносна рослина.

Подорожник великий (Plantago major L.) у науковій медицині застосовують як протизапальний, снодійний, знеболюючий, ранозагоювальний, бактерицидний і протиалергічний засіб. Відвар з листя застосовують при бронхітах, туберкульозі та інших захворюваннях дихальних органів, та шлунково-кишкового тракту, в тому числі при виразковій хворобі шлунка і дванадцятипалої кишки, при запаленні нирок. Спиртовий екстракт листя рослин знижує артеріальний тиск. У народній медицині настій листя рекомендований при лихоманці, проносі, геморої, при запаленні сечового міхура, раку шлунка і легень. Свіже листя прикладають до фурункулів, ран і порізів. Мазь з порошку сушеного подорожника — ефективний засіб для лікування гноячкових захворювань шкіри. Не можна вживати препарати подорожника при гастритах і виразковій хворобі шлунка [5].

Латук компасний (дикий) (Lactuca serriola Torner) виявляє седативну, спазмолітичну й сечогінну дію. Настій листя застосовують при нервовому безсонні, підвищеній рефлекторній збудливості, болях, бронхітах, ларингітах, коклюші, бронхіальній астмі та як допоміжний засіб при лікуванні епілепсії. Як діуретичний засіб латук рекомендують при захворюваннях сечового міхура і при водянці. Рослина отруйна. Передозування небезпечне! [6]

Пирій повзучий (Elytrigia repens (L.) Nevski) в науковій медицині кореневища застосовують як сечогінний, потогінний і відхаркувальний засіб. Сік свіжого листя пирію в народній медицині використовують для лікування застуди, бронхіту, запалення легенів, сечо-жовчокам'яної хвороби, остеохондрозі, фурункульозі. Цілющі ванни з настоєм трави пирію корисні при діатезі (золотусі), геморої і рахіті. Рослина добре відомі котам і собакам — саме цю травичку прикушують вони при своїх нездужаннях. Пирій — цінна кормова рослина, в сільському господарстві, тварини охоче поїдають молоді пагони до колосіння [5].

Цикорій дикий (Cichorium intybus L.) застосовується у народній медицині при атеросклерозі, ожирінні, порушенні мінерального обміну, ниркової та жовчокам'яної хвороби, подагрі, остеохондрозі, хворобах суглобів. Препарати цикорію застосовують при неврозах, істерії і при астенії. Цикорій знижує рівень цукру в крові, і тому його застосовують при легких формах діабету [2].

Жовтозілля звичайне. (Senecio vulgaris L.) У практиці народної медицини його лікарський настій надземної частини застосовується як засіб, який може регулювати менструації. Препарати, виготовлені з сировини рослини використовуються при запаленні дванадцятипалої кишки і шлунку, при гострих кишкових та шлункових спазмах. Настоянка застосовується як засіб, що зупиняє кровотечі. Сік — дієвий засіб від глистів та при кашлі. Рослина отруйна [2, 5].

Цмин пісковий. (Helichrysum arenarium (L) Moench.) Застосовується

ся як жовчогінний засіб при хворобах печінки і жовчного міхура. У народній медицині цмин використовують при жовтяниці, водянці, цирозі печінки, жовчнокам'яній і нирковокам'яній хворобах, при простуді, хворобах шкіри, туберкульозі легень, після пологових кровотечах, жіночих хворобах, ревматизмі і, крім того, як глистогінний засіб. Відвари кошиків і сухий порошок з них мають інсектицидну дію, пригнічують і вбивають шкідливих комах, особливо міль [2].

Оман високий (Inula helenium L.) У ветеринарії відвар оману використовують як кровоспинний, відхаркувальний, глистогінний засіб, а також як апетитний засіб при порушенні травлення. Міцним відваром лікують хвороби шкіри у тварин [2]. Корінь оману служить цінною сировиною для консервної і кондитерської промисловості. З кореневищ виду можна добувати синю фарбу, яка придатна для фарбування шерсті. Оман високий має садові форми. Він придатний для оформлення узлісь, струмків, берегів водойм у парках і лісопарках, а також для насаджень на вогких місцях уздовж залізниць і шосейних доріг. Відноситься до охоронюваних на Полтавщині видів.

Вовконіг європейський (Lycopus europaeus L.) застосовують у медицині при невроті, тиреотоксикозі (базедовій хворобі) з приступами серцебиття, для послаблення зобогенного ефекту, при набряках, маткових кровотечах [2].

Алтея лікарська (Althaea officinalis L.) У народній медицині застосовується при легневих захворюваннях. Рослину можна використовувати для одержання з її стебел волокна, а з насіння — олії [2].

Чорнокорінь лікарський (Cynoglossum officinale L.) — медоносна, харчова, лікарська, отруйна, фарбувальна, олійна рослина. У народній медицині чорнокорінь досить популярний, корінь його застосовують як заспокійливий, болетамувальний і відкашлювальний засіб та при кровохарканні і проносах. Сильнодіючий нервовий засіб, тож застосовувати рослину потрібно з обережністю [6].

На луках ростуть і специфічні за своїм значенням види — ефіроолійні, інсектицидні, медоносні, харчові тощо. Особливістю видів лучних фітоценозів є те, що вони можуть мати поліфункціональне значення і використовуватися за кількома напрямками [4].

Отже, представники флори обстежених лучних фітоценозів мають широке застосування в житті людини. Саме тому, вони потребують подальшого вивчення з метою раціонального, невиснажливого використання та збереження для нащадків.

Література

1. Біорізноманіття: теорія, практика та методичні аспекти вивчення в загальноосвітній та вищій школі: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (присвячується 120-річчю від дня народження М.І. Вавилова) / за ред. М.В. Гриньової. — Полтава: Друкарська майстерня, 2008. — 404 с.
2. Лікарські рослини: енциклопедичний довідник. // [відповідальний редактор А.М. Гродзінський]. — К.: Видавництво «Українська енциклопедія» імені М.П. Бажана, Український виробничо-комерційний центр «Олімп». — 1992. — 544 с.
3. Мацюцький С.П. Заветные травы: науч.-попул. кн. / С.П. Мацюцький. — Днепропетровск: Промінь, 1990. — 256 с.

4. Орлова Л.Д. Біоекологічні особливості лучних фітоценозів Лівобережного Лісостепу України (продуктивність та раціональне використання) / Л.Д. Орлова. — Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2011.— 278 с.
5. Сафонов Н.Н. Лекарственные растения луга / Н.Н. Сафонов. — М.: Изобразительное искусство, 1993. — 64 с.
6. Чопик В.И. Дикорастущие полезные растения Украины. Справочник. / В.И. Чопик, Л.Г. Дудченко, А.Н. Краснова. — К.: Наукова думка, 1983. — 400 с.

АНАЛІЗ СТАНУ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ЗА ПЕРІОД ЇЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ.

*Кривич І.П., Страшко С. В., Палієнко К.В., Гусєва Г.М., Якименко Т.С.,
Чумак Ю.Ю.*

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, м.Київ

Протягом багатовікової історії людства, на різних етапах розвитку суспільства, вивченню проблеми здоров'я завжди приділялася велика увага. Представники різних наук та фахів робили спроби проникнути в таємниці феномену здоров'я, визначити його сутність для того, щоб навчитися вміло керувати ним, економно використовувати здоров'я протягом усього життя та знаходити засоби його збереження, зміцнення.

Згідно з визначенням ВООЗ, здоров'я є станом повного соціально-го, біологічного та психічного благополуччя людини, а не тільки відсутністю хвороб і фізичних вад. Здоров'я — одне з головних джерел повноцінного життя, щастя, радості, успіху. Воно є не лише особистим надбанням людини, а є суспільним багатством, одним з найважливіших показників добробуту народу. На жаль, багато людей лише тоді починають посправжньому цінувати своє здоров'я, коли воно вже втрачене.

З проголошенням України незалежною державою в фокусі уваги завжди залишалась сфера охорони здоров'я. З метою подальшого розвитку процесу реформування галузі розроблена Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я України на період 2015-2020 роки, яка є складовою Національного плану дій з реформування, затвердженого Президентом України від 12 січня 2015 р. №5/2015 "Про Стратегію сталого розвитку "Україна-2020" та Урядом України (Програма діяльності Кабінету міністрів України, схвалена Верховною Радою України 11 грудня 2014 р. №26-VIII). Стратегія є рамковим документом, що формує контекст, бачення, принципи, пріоритети, задачі та основні подальші кроки реформування української системи охорони здоров'я.

В Україні йде процес адаптації до міжнародних вдосконалень політики в галузі охорони здоров'я в Європі- загальноєвропейська політика "Здоров'я для всіх (ЗДВ-21)", метою якої визначено реалізацію кожної людиною в повній мірі свого потенціалу здоров'я. Під потенціалом здоров'я розуміють максимально досяжний рівень здоров'я людини. Україна одна з перших заявила про наміри дотримання політики ЗДВ-21. В зв'язку з цим у державі були розроблені і впроваджуються національні, державні і цільові програми: "Діти України", "Генетичний моніторинг України", "Здоров'я літніх людей", "Комплексні заходи боротьби з туберкульозом", "Дитяча онкологія", "Програма профілактики СНІДу та наркоманії", "Здорова нація — здорова держава" та інші. Реалізація заходів,